

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

İzmir Aliağa, 1961 yılında Ağır Sanayi Bölgesi olarak kabul edilmesinin ardından günümüze kadar ağır sanayi tesislerinin yarattığı kirlilik ile mücadele etmektedir. Demirçelik fabrikaları, termik santraller, petro kimya tesisleri, gübre sanayi, gemi söküm tesisleri gibi işletmelerin faaliyet gösterdiği bölgede havanın, su varlıklarının, toprağın ve denizin kirlendiği ve ekolojik yıkım yaşandığı birçok bilimsel çalışma ile ortaya konmuştur.

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun hava kirliliği ve sağlığa etkileri üzerine hazırladığı “Kara Rapor 2021: Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri” başlıklı çalışmasına göre İzmir’de en kötü hava kalitesi Aliağa’da ölçülmüştür. DSÖ yıllık kılavuz değerlerinin iki katından fazla kirlilik tespit edilmiştir.

Aliağa gemi söküm tesisleri, yıllardır hurda gemilerin sökümü sürecinde yaşanan kirlilik, iş cinayetleri, özellikle asbest ve tehlikeli maddeler ile gündeme gelmektedir. Tesislerde, her yıl yüzlerce hurdaya ayrılmış gemiler parçalanmakta, radyoaktif ve ağır kimyasallar içeren kirleticiler ortaya çıkmaktadır. Bu maddelerin insan sağlığı için öldürücü zararları vardır. Yalıtım malzemesi olarak kullanılan silikat minerali asbest ya da amyant, ısıya, aşınmaya ve kimyasal maddelere çok dayanıklı lifli yapıda kanserojen bir maddedir. Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı'nın (IARC) kanserojen maddeler listesinde “kesin kanserojen” tanımlaması ile 1. grupta yer almaktadır. Asbestin yanı sıra soğutucu sıvılarda, kablo kaplamalarında kullanılan PCB olarak da bilinen Poliklorlu bifenil, gemi dış boyasında korozyona karşı kullanılan Tributyltin, soğutma sistemlerinden kullanılan klorofloro karbon gazları da akciğer kanserine yol açmaktadır. Türkiye OECD ülkeleri arasında gemi sökümü yapan tek ülkedir. Demokratik kitle örgütleri ve bilim insanları gemi sökümünün yarattığı çevre kirliliği ve işçi sağlığına yönelik oluşturduğu riskleri sıklıkla dile getirmektedirler. Aliağa’da, bu tesislerin çevreye yaydığı kirleticiler nedeniyle kanser gibi hastalıklara yakalanıp hayatlarını kaybedenlerin sayısı Türkiye ortalamasının üstündedir. Tehlikeli atıkların sınır ötesi taşınması ve bertarafı ile ilgili Uluslararası Basel Sözleşmesini ve Gemilerin Güvenli ve

Çevreye Duyarlı Geri Dönüşümü hakkında Hong Kong Uluslararası sözleşmelerinin imzalamasına karşın, gemi söküm tesislerin halk sağlığına, iş güvenliğine ve çevreye karşı risk oluşturmayacak şekilde faaliyet göstermeleri sağlanamamıştır. Gemi söküm tesislerinde denetimin yok denecek kadar az olduğu iddia edilmektedir. Aliğa'da halkın Anayasa ile tanımlanan sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkı için tesislerin neden olduğu çevre kirliliğine etkin ve kalıcı çözümler üretilmelidir.

Bu bağlamda;

- 1- Aliğa'da faaliyet gösteren tesislerin, tarım alanlarına, su varlıklarının, havaya ve halk sağlığına verdiği zararlar tespit edilmiş midir? Bu zararlar nasıl telafi edilecektir?
- 2- Bakanlığınız verilerine göre Aliğa'da kaç ton hurda demirde tehlikeli kimyasal atığa rastlanmıştır? Bunları bertarafı yapılmış mıdır?
- 3-Gemi söküm işi çok tehlikeli faaliyetlerden biridir. Gemi söküm tesislerinde denetimler hangi sıklıkta ne şekilde yapılmaktadır? Yönetmeliklere aykırı söküm işi yapılan tesislere yaptırım uygulanmakta mıdır?
- 4-Aliğa'da 5 yılda 714 gemi sökümü yapıldığı ve 241 bin 970 kilogram asbest bertaraf edildiği bilgisi mevcuttur. Gemi söküm işinde çalışan işçiler, bu rakamın çok üstünde asbestin açığa çıktığı ve yönetmeliklere uygun bertarafının yapılmadığını iddia etmektedirler. Bakanlığınız bu iddiaları araştırılmakta mıdır? Meydana çıkan asbest nasıl hesaplanmaktadır? Bu konuda işletmelerin beyanı mı esas alınmaktadır?
- 5-Aliğa'da demir çelik fabrikalarından çıkan cüruf ve baca atıklarının neden olduğu halk sağlığı sorunları için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?
- 6- Aliğa'da hava kalitesi ölçümleri ne şekilde yapılmaktadır? Son üç yıla ait ölçümler kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 7- Aliğa'da radyoaktif ve asbest tehlikesini ortadan kaldırmak için gemi söküm işlerinin sonlandırılması için çalışmalarınız olacak mıdır?
- 8- Bakanlığınız Aliğa'da halkın temiz ve sağlıklı çevrede yaşama hakkını nasıl sağlayacaktır? Yıllardır süren sanayi kirleticilerine etkin ve kalıcı çözüm üretilecek midir?
- 9- Bilim insanları, kirlilik açısından Aliğa'nın yeni tesisleri kaldıramayacağını dile getirmektedir. Aliğa'da var yeni tesislerin kurulmaması için Bakanlığınızın çalışması var mıdır?